
ІВАН ОГІЄНКО — ПРОСВІТИТЕЛЬ ТА КУЛЬТУРОЛОГ

УДК 001(477)(092):37(71)(093.3)

Анна Фігус-Ралько

м. Вінніпег, Канада

“..ВЕЛИКИЙ РОЗУМОМ, ДУХОМ І СЕРЦЕМ” (СПОГАДИ ПРО МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА (ОГІЄНКА))

У статті акцентовано увагу на просвітницькій діяльності митрополита Іларіона у Вінніпезі та діяльності Фондації імені митрополита Іларіона (Огієнка) в Україні.

Ключові слова: консисторія, комітет, «Допомога Україні», Фондація імені митрополита Іларіона (Огієнка), Огієнкова мрія.

Мої спогади про митрополита Іларіона пов'язані з тими роками співпраці з ним, коли він уже на канадській землі завершував багаторічну працю над підготовкою до друку повного канонічного перекладу Біблії.

В той час я працювала в консисторії УГП Церкви (1952-1963). Митрополит очолив нашу церкву в серпні 1951 р. З огляду на те, що я працювала в консисторії, як двомовна секретарка, митрополит попросив мене допомогти йому з англomовною кореспонденцією, що надходила з Біблійного Товариства в Лондоні. Я радо погодилася виконувати цю працю добровільно.

Прибувши після таких тривалих і драматичних митарств дорогами Європи до Вінніпега, митрополит активно взявся за просвітницьку справу: відновити діяльність свого видавництва, що активно діяло і в Варшаві, і в Лозанні.

Митрополит Іларіон жив і працював у домі під числом 101 Катідрал Авеню у Вінніпезі. Я також жила на тій самій вулиці — кілька номерів від нього. Не раз проходила біля дому митрополита — до пізнього вечора робоча кімната його освітлена, а над столиком трохи схилена голова. То великий розумом, духом і серцем Іларіон при праці...

Він називав себе постійним богомольцем за кращу долю українського народу.

Не раз, виїжджаючи на тривалі в часі візитації, Владика давав мені ключі, щоб доглядати його будинок, забирати кореспонденцію та годувати його улюблену канарку.

Митрополит Іларіон тужив, що вже не побачить України, Києва та Дніпра. Не раз казав: *“Я відчуваю, що хоч я не буду вже в Україні, але моя праця побачить Україну і Ви, Анно, будете свідком того”*. Якими пророчими були його слова!

Запам'яталася мені одна розмова з Владикою про зберігання книг — про зібраний ним безцінний скарб, про те, що книги, як і люди, мають свої долі. *“Я не доживу, напевне, до тієї пори”*, — мовив стиха. *“А Вам, переконаний, випадє щастя пересилати книги у вільну Україну. Збирайте їх, дорога Анно, і вірте, такий час настане”*.

Чи й могла уявити тоді, що пройде небагато часу і я матиму найбезпосередніше відношення до реалізацій тієї Огієнкової мрії — пересилання книг в Україну.

У році 1985, коли я працювала в Колегії Св. Андрея як бурсар-книговод, консисторія попросила мене на позицію головного секретаря Ювілейного комітету 1000-ліття Хрещення України у Святу Православну віру. Святкування величаво відбулося 12-14 серпня 1988 року в місті Гамілтон (Онтаріо, Канада).

У році 1988 відкрилася можливість постачати Св. Письмо в Україну. Я особисто вперше вислала 60 примірників Біблії в українському перекладі Івана Огієнка (митрополита Іларіона) до родини та знайомих в Тернопільщині та в Києві. Ця перша спроба увінчалася великим успіхом.

Президія консисторії апробувала висилку релігійних книг в Україну та поручила мені цією справою займатися.

У консисторії в підвалі вже понад 40 років лежали релігійні книги, порохами припали, їх уже давно засуджено на смітник.

У роках 1988-1989-1990 вислано біля ста тисяч релігійних книг (усього 5000 адрес) до всіх 25 областей України та понад 100 книг до: Росії (Загорськ), Киргизії, Латвії, Татарстану, Узбекистану, Румунії, Казахстану та Польщі.

У грудня 1991 мені вдалося організувати при “Українському голосі” комітет “Допомога Україні”, який проіснував від 11 грудня 1991 до 30 червня 2001, з метою допомагати бідним дітям, сиротам, хворим, пенсіонерам.

Підвал “Українського голосу” був переповнений цінними книгами, яких ніхто не купував. Приблизно на 1000 адрес вислано понад 100 тисяч книг. У додатку, із своєї бібліотеки, я вислала до Київської духовної академії і семінарії в подарунок 2452 книг, включаючи одну велику Біблію — шостий примірник, який митрополит Іларіон мені подарував з надписом. Також із своєї бібліотеки я вислала Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського 2056 книг.

У 1966 році, в місяці травні, коли я вперше відвідувала Україну, митрополит Іларіон просив мене відвідати його добре знайомого, який

був митрополитом України, а служив у Володимирському Соборі в Києві. У неділю, 22 травня 1966, я зайшла до Володимирського Собору та розпитувала про того митрополита. Мені сказали, що, на жаль, два тижні тому він упокоївся в Бозі, і його похоронили. Сьогодні ж на його місці служить Владика Філарет. Мені пощастило бути учасницею його першого архиєрейського служіння в Соборі Св. Володимира.

У році 1968 я вдруге побувала в Україні. Напівлегально я зустрілася із священником Євгеном Барщевським, який добре знав митрополита Іларіона ще в Холмі. Від нього я довідалася, що відомий скульптор Іван Гончар нещодавно зацікавився постаттю українського митрополита в Канаді Іларіона. Він хотів десь роздобути фотографію митрополита, аби з неї пізніше зліпити бюст.

Повернувшись до Канади, я розповіла про таке несподіване зацікавлення київського скульптора митрополитові Іларіону. Він відразу пожвавішав, а потім якось похмурнів: чи й можливе таке, адже при тій владі завжди буду “ворогом свого народу”. Все ж він зв’язався з Леонідом Молодожанином (скульптор), і той зробив три знімки митрополита у різних профілях. Незабаром я зв’язалась з моєю добре знайомою журналісткою Тонею Горохович, яка через місяць мала їхати в Україну. Вона й передала в Києві через отця Барщевського ті три знімки для Івана Гончара.

1978 року я знову побувала в Києві і знову зустрілася з отцем Барщевським. Поцікавилася, як виглядає справа з бюстом митрополита Іларіона. У відповідь почула невтішну інформацію: після виступу Івана Дзюби і Василя Стуса в кінотеатрі “Україна” почалися арешти української інтелігенції. Іван Гончар тепер також під загрозою арешту. Не знаю, чи збереглися в архіві Гончара ті три фото, а в мене їхні відбитки-на видному місці, як пам’ять.

Щоразу, коли буваю на цвинтарі Глен Іден, де похований митрополит Іларіон, моє серце огортає щемкий смуток: могила його виглядає самотньою і сиротливою. Тіло його — у чужій землі, серед чужих. А душа його, видно, там, в Україні. Єдиною втіхою може бути лише тверда віра, що колись прах митрополита Іларіона все ж перевезуть в Україну, якою він жив, заради якої він свідомо й жертвовно йшов на свою Голгофу.

На запрошення Колегії Св. Андрея при співпраці президії Консисторії УП Церкви в Канаді у вересні 1997 до Вінніпегу на однієїсячній досліді прибув молодий науковець з України — професор Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, доктор філологічних наук Микола Тимошик.

Проф. Тимошик прибув до Канади за дорученням Вченої ради Київського університету на досліді в архівах митрополита Іларіона, що зберігаються в Консисторії та в бібліотеці Колегії Св. Андрея.

У жовтні 1997 у розмові з проф. Тимошиком думка про створення Фондації ім. митрополита Іларіона (Огієнка) почала перетворюватися у дійсність. Фондація була створена та зареєстрована 5 травня 2000 р. Міністерством освіти і науки України. Голова Фондації — проф. Микола Тимошик.

При існуючому економічному стані України фінансові ресурси доводиться шукати поза межами України.

До цієї пори фундатори з Канади оплатили такі видання Фондації:

- 2001 — «Історія Української мови».
- 2002 — «Українська Культура», «Тарас Шевченко».
- 2003 — «Розп'ятий Мазепа».
- 2004 — «Богдан Хмельницький».
- 2005 — «Свята Почаївська Лавра»
- 2006 — «Слово про Ігорів похід».
- 2007 — «Рятування України».

Вартість видання одної книги — 6000 канадських доларів. Тираж 2000. Всі книги — праці Івана Огієнка.

Ми щасливі, що молода людина — проф. Микола Тимошик — так глибоко зацікавився працею митрополита Іларіона та так багато часу і праці приділяє добровільно виданню книг. Проф. Тимошика часто університети запрошують з лекціями. На кожну поїздку він бере з собою біля 100 або більше книг видання Фондації для їх презентації та роздає книги Фондації професорам та студентам.

Певною мірою частина мрій митрополита Іларіона — повернення його праці в Україну — здійснюється.

Іван Огієнко (митрополит Іларіон) мав різні прикрі життєві страдницькі переживання. Він їх гірко переживав, але завжди йшов уперед і здобував успіхи. Бог і Україна стали девізом його життя.

Metropolitan Ilarion's (Ohienko) enlightenment activity in Winnipeg as well as the activity of the foundation named in his honour in Ukraine are paid attention to in the article.

Key words: consistory, "Aid to Ukraine" Committee, Foundation named in honour of Metropolitan Ilarion (Ohienko), Ohienko's dream.

Отримано: 23.12.2006 р.

УДК 271

Н.М.Огієнко

Чернігівський державний педагогічний університет

МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН ПРО ДУХОВНІ ОСНОВИ ЧЕРНЕЦТВА

У статті розкриваються погляди І.Огієнка на мету й сутність чернечого життя. Здійснюється їх аналіз у контексті духовного становлення особистості.

Ключові слова: чернецтво, духовність, духовний світ, духовні цінності.

Початок третього тисячоліття, ознаменований помітними досягненнями людства у сфері науки і техніки, водночас характеризується непропорційністю у розвитку матеріальної та духовної культури, наслідком чого є розлад системи моральних цінностей особистості, втрата